

Vergaderjaar 2024–2025

29 683

Dierziektebeleid

Nr. 312

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2025

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de uitbraken van lumpy skin disease (LSD) op rundveebedrijven in Italië en Frankrijk, de gevolgen daarvan voor Nederland, de acties die ik naar aanleiding daarvan heb ondernomen en hoe we ons voorbereiden op een eventuele uitbraak in Nederland.

Lumpy skin disease

Lumpy skin disease, ook wel nodulaire dermatose genoemd, is een virusziekte die voornamelijk bij rundvee voorkomt. Het virus wordt overgedragen via vectoren, waaronder vliegen, muggen en knutten. LSD is een categorie-A ziekte, wat betekent dat de ziekte van overheidswege moet worden bestreden en dat een verdenking direct bij de NVWA gemeld moet worden. LSD is niet gevaarlijk voor mensen, het is geen zoönose. Alle rundersoorten (ook buffels en bizonen) zijn gevoelig voor het virus. Na besmetting kunnen runderen ziek worden; eerste verschijnselen zijn vrij algemeen (zoals koorts, neusuitvloeiing, slechte eetlust, daling van de melkgift). Daarna ontstaan kenmerkende bulten van gemiddeld 1 tot 4 centimeter die zich voornamelijk op de kop, nek, uier en het gebied onder de staart bevinden. Niet alle dieren worden ziek na een besmetting. De meeste zieke dieren herstellen, maar dit duurt vaak lang en er kunnen secundaire gezondheidsproblemen optreden. LSD kwam oorspronkelijk vooral voor in Afrika maar is de afgelopen decennia verder verspreid. In 2015 is LSD voor het eerst in de Europese Unie vastgesteld, in Griekenland en Bulgarije. Daarna zijn uitbraken gemeld in landen op de Balkan en in Rusland. Met een grootschalige vaccinatiecampagne is de ziekte op de Balkan eerder succesvol bestreden.

Situatie Europese Unie/Europa

Op 21 juni meldde Italië een besmetting met LSD-virus op een rundveebedrijf op Sardinië. Inmiddels zijn 14 besmettingen op Sardinië vastgesteld.

Ook op een bedrijf in de regio Lombardije is een besmetting vastgesteld. Italië heeft de Europees verplichte maatregelen genomen, waaronder het doden van de dieren op besmette bedrijven en het instellen van beperkingsgebieden.

Op 30 juni meldde ook Frankrijk een besmetting, op een melkveebedrijf in het departement Savoie in het zuidoosten van Frankrijk. Inmiddels zijn in totaal tien besmettingen vastgesteld. Ook Frankrijk heeft de verplichte maatregelen genomen.

Op 2 juli hebben Italië, Frankrijk en de Europese Commissie de lidstaten nader geïnformeerd over de besmettingen. Een Europees specialistenteam heeft Sardinië bezocht op 26 en 27 juni. Zij hebben aangegeven dat het virus mogelijk al drie maanden op Sardinië aanwezig is. Deskundigen geven aan dat vaccinatie noodzakelijk is om de uitbraken effectief te bestrijden. Italië en Frankrijk hebben aangegeven een vaccinatiecampagne te starten. Daarbij zal in eerste instantie een beroep worden gedaan op de Europese vaccinbank voor LSD-vaccins.

Gevolgen voor Nederland

De uitbraken in Frankrijk en Italië vind ik zorgelijk. De NVWA heeft, zoals zij dat altijd doet, onderzocht of er sinds 1 mei rundveetransporten uit de betreffende regio's in Italië en Frankrijk naar Nederland hebben plaatsgevonden. Ook heb ik sectorpartijen gevraagd om risicotransporten te melden. Er is tot nu toe geen indicatie voor dergelijke transporten vanuit Italië. Voor zover ik nu weet zijn vanuit Frankrijk in totaal 114 runderen naar Nederland vervoerd die op zes bedrijven terecht zijn gekomen. Uit voorzorg zijn de betreffende bedrijven op 2 juli door de NVWA geblokkeerd en zijn alle runderen op 2 en 3 juli bemonsterd voor onderzoek op besmetting met LSD-virus. De monsters zijn bij Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) getest op de aanwezigheid van LSD-virus en antistoffen tegen het virus. Alle dieren zijn negatief getest, er is geen LSD-virus aangetroffen.

Vorbereiding op een uitbraak in Nederland

Ik ben blij dat er tot nu toe geen besmettingen in Nederland zijn aangetroffen. De ontwikkelingen in de Europese Unie vind ik echter zorgelijk. Het is daarom van het grootste belang dat de sectoren alert zijn, en alles doen wat mogelijk is om introductie van het virus in Nederland te voorkomen en een verdenking zo snel mogelijk te melden. Wij dienen te zorgen dat we goed voorbereid zijn om een eventuele besmetting effectief te bestrijden. Ik heb vorige week de sectoren geïnformeerd over de situatie met LSD en over de maatregelen die getroffen moeten worden bij een besmetting. Ik heb hen gevraagd om zich daar ook op voor te bereiden. Tevens heb ik WBVR en Royal GD gevraagd om een webinar over LSD te organiseren voor belanghebbenden, zodat er meer bekendheid komt over de ziekte en hoe verschijnselen te herkennen zijn. Ten slotte heb ik de verplichting ingesteld voor transporteurs om bij terugkeer uit lidstaten waar LSD is vastgesteld, een extra reiniging en ontsmetting uit te voeren van de transportmiddelen voor evenhoevigen.

Er is een beleidsdraaiboek waarin maatregelen beschreven zijn bij uitbraken van dierziekten van categorie-A¹. Dit draaiboek is gebaseerd op EU-verordening 2020/687, waarin bestrijdingsmaatregelen zijn opgenomen. Tevens beschrijft het draaiboek mogelijke aanvullende maatregelen die op nationaal niveau genomen kunnen worden. Bij een uitbraak van LSD geldt dat besmette bedrijven geruimd moeten worden

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/diergezondheid/documenten/richtlijnen/2015/03/19/beleidsdraaiboek-lumpy-skin-disease-nodulaire-dermatitis-lsd>

en dat er een beperkingszone van 50 kilometer rondom besmette bedrijven ingesteld moet worden. Binnen deze zone gelden maatregelen zoals een afschermplicht, een bezoekersverbod op rundveebedrijven en een verbod op het verplaatsen van runderen en levende producten. Ook worden voorwaarden gesteld aan het verplaatsen van dierlijke bijproducten zoals melk en mest.

Naast deze verplichte Europese maatregelen heeft Nederland ook de mogelijkheid om, afhankelijk van de situatie, optionele maatregelen in te stellen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een algehele standstill gedurende 72 uur na een eerste besmetting, extra hygiëne- en vervoersbeperkende maatregelen, het instellen van regionalisatie, het toepassen van noodvaccinatie en (in uitzonderlijke gevallen, enkel indien noodzakelijk bevonden) het preventief doden van verdachte dieren.

Vanwege de verspreiding van LSD door vliegen, muggen en knutten, is het ruimen van besmette bedrijven waarschijnlijk onvoldoende om de ziekte te bestrijden. Vaccinatie is bij een eventuele besmetting vermoedelijk een essentiële maatregel om verdere verspreiding van LSD te voorkomen en de ziekte zo snel mogelijk weer uit te roeien.

Italië en Frankrijk kiezen om deze reden op dit moment voor de inzet van noodvaccinatie. Ze gebruiken hiervoor waarschijnlijk vaccins uit de vaccinbank van de Europese Commissie. In deze bank is een beperkte hoeveelheid vaccins voorhanden, onvoldoende om in meerdere lidstaten tegelijk te vaccineren – mocht dat nodig zijn. Ik ben met vaccinproducenten in gesprek over de levering van vaccins aan Nederland, waarbij ik onder andere kijk naar beschikbaarheid, voorwaarden en eventuele gevolgen van vaccinatie. Ik spreek hierover ook met de sectoren, andere lidstaten en de Europese Commissie.

Tot slot

Opnieuw wordt Europa geconfronteerd met een besmettelijke dierziekte. Ik roep iedereen op om zeer alert te zijn en eventuele verdenkingen direct te melden bij de NVWA, en ook om waakzaam te zijn op aanvoer van gevoelige dieren uit het buitenland. Ik blijf de situatie ten aanzien van LSD in Europa nauwgezet volgen en zal de Tweede Kamer opnieuw informeren bij belangrijke ontwikkelingen.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma